

De nordiske spørsmålene

[Läsarbrev, tidningen "Nationen" (Norge), publicerat 20 januari 2005]

Siden de østeuropeiske landene på begynnelsen av 90-tallet ble selvstendige nasjoner, har den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa endret seg dramatisk. Det tidligere jernteppet er blitt erstattet av åpenhet og fri bevegelse over grensene. EU har unektelig fått en økt betydning, men medaljens bakside fra en nordisk synsvinkel er en mye sterkere maktkonsentrasjon i Sentral-Europa.

Det er interessant å se hvordan det politiske, nordiske samarbeidet har reagert på denne utviklingen. I september i fjor holdt Nordisk Råd høstmøte på Åland. To av de kanskje viktigste spørsmålene var det nordiske samarbeidets plass i det nye EU, samt Østersjøspørsmålene. Ikke mindre enn åtte av ni land som grenser til Østersjøen er med i EU. Samarbeidsstrukturene er blitt såpass kompliserte at den finske riksdagens talsmann våren 2004 brukte ordet «sanere» når han snakket om det nordiske samarbeids framtid.

Et av sluttresultatene av Ålandsmøtet var at Nordisk Råd nedsatte en arbeidsgruppe som skal gå igjennom «& de parlamentariske samarbeidsstrukturene i den nordlige delen av Europa...». En ledende politiker gikk til og med så langt som til å si: «Vi bør ta til orde for å omdanne Nordisk Råd til en nordeuropeisk parlamentarisk forsamling».

Spørsmålet er hva et nordisk samarbeid bør basere seg på. De nordiske landene har et ganske likt språk, lik livsstil og like samfunn. Våre samfunn hviler alle på den evangelisk-lutheranske kirkens verdier. Ved en sammenligning av de ulike nordiske landenes samfunnsinstitusjoner er det slående hvor mange likheter som fins. For eksempel har vi i Skandinavia tre parallelle valuta, hvor vekselkursene faktisk har fulgt hverandre siden 1914. Hvis vi studerer valutahistorien litt nærmere, ser vi at våre tre valuta har sin opprinnelse i den skandinaviske krona som ble innført i 1873. Går vi ennå lengre tilbake, finner vi også tre parallelle valuta som lå meget stabilt mot hverandre siden 1840-tallet. De tre landenes valutasytem er ett eksempel på hvordan vi følger hverandre uten at vi lenger reflekterer over det.

Det hadde vært ønskelig, med hensyn til den nordiske utviklingen, om Nordisk Råd igjen konsentrerte seg om de nordiske spørsmålene. Fra en sentraleuropeisk synsvinkel er de nordiske landene små, unike og har mange likheter. Dette samarbeidet bør gå ut fra en mellomstatlig synspunkt.

Det islandske parlamentsmedlemmet Steingrímur J. Sigfússon's avslutning på sin tale på Nordisk Råd's 50-års jubileum er treffende: «Ingen tror på den som ikke tror på seg selv. Vi er en like stor eller like liten andel av verden som før, og ingenting peker på at vi ikke kan klare oss like godt i dette århundre som vi har gjort i det forrige, så lenge vi bevarer det viktigste: Vår identitet, vår kulturarv, fred, demokrati og bæredyktige velferdssamfunn».

Det er dette som er essensen i det skandinaviske samarbeidet, troen på vår egen livsstil.

Tomas Larsson